

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om planlægning af Køge Bugt-området.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 13, fremsættelsen i tidenden sp. 32).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Hougaard: Også dette lovforslag er en ganganger. Et tilsvarende forslag blev fremsat den 4. maj i år og var til første behandling den 10. maj. Jeg gjorde dengang nogle betragtninger gældende, som jeg ikke skal gentage i enkeltheder. Jeg pegede på den trang til udflytning fra storbyen, som findes både hos boligsøgende og erhvervs-virksomheder, og jeg pegede på, at der er optaget nord og vest for København, således at Køge Bugt-området snart er det eneste område, hvor man kan regne med at en udflytning kan finde sted. Jeg pegede også på, at vi netop i dette område har et typisk eksempel på, hvad der kan ske, når at planløst byggeri finder sted. Jeg pegede på det, der skete, efter at cementvejen langs Køge Bugt blev anlagt, hvordan det har udviklet sig dér siden, og hvilke vanskeligheder det volder os nu. Og så sagde jeg, at det må da være både det bedste og det billigste, når baneanlæg, vejanlæg og bebyggelse skal finde sted, at udføre det efter en plan, som virkelig har fremtiden for øje. Nu er kommunerne langs Køge Bugt jo relativt små landkommuner, som har visse vanskeligheder ved selv at gennemføre det, som vil være nødvendigt, og derfor fandt jeg dengang — og det finder jeg stadig væk — at den højtærede ministers forslag var et ord i rette tid, eller bedre sagt på høje tid.

Desværre blev lovforslaget ikke gennemført i forsommeren. Det er meget beklageligt. Alle var egentlig enige om, at det haster med at få gjort noget i dette område. Mon ikke den forsinkelse, der opstod, egentlig skyldes noget af en misforståelse? Man antydede jo, at forslaget skulle være et

indgreb i det kommunale selvstyre, men hvis man nærmere studerer lovforslaget, ministerens svartale på ordførertalerne den 10. maj og de oplysninger, ministeren har givet som svar på de spørgsmål, der af folketingsudvalget blev stillet, viser det sig tydeligt, at det ikke er tilfældet. De kommunale repræsentanter i udvalget vil have den afgørende indflydelse på udvalgets arbejde, og det mener jeg absolut også de bør have. I øvrigt har sognerådsforeningerne i begge amter givet tilslutning til principperne i forslaget, og det er også gjort klart, at de eventuelle opkøb af arealer, som omtales i lovforslagets § 5, først kan foretages, efter at udvalget har foretaget indstilling derom; og udvalget, ja, det er altså dér, hvor de kommunale repræsentanters stilling er afgørende. Udvalgets opgave er egentlig klart udtrykt i de to første linjer i lovforslaget. Det er dets formål at bistå kommunerne i området langs Køge Bugt o. s. v., bistå med råd og dåd. Vi er enige med ministeren i, at et sådant udvalg må nedsættes, og at det må ske hurtigst muligt. Vi vil gerne gå med til en udvalgsbehandling, og dér kan vi drøfte sammensætningen af udvalget. Det er muligt, at der, som det er fremført, skal repræsentanter for andre dele af befolkningen med i udvalget; det kan vi tale om. Men forudsætningen må efter vor mening være, at det er de kommunale repræsentanter, som er i overvægt.

Vi vil altså gerne gå med til en udvalgsbehandling, men vi finder ikke, at det vil tjene formålet, at det eventuelle folketingsudvalg kaster sig ud i langvarige drøftelser af enkeltheder med hensyn til de undersøgelser og foranstaltninger, som det påtænkte udvalg skal foretage. Det ville kun på ny forsinke sagen, som — det er vi alle sammen enige om — haster.

Jeg skal ud fra det, jeg her har sagt, på mit partis og egne vegne anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling og vil i øvrigt gerne slutte, som jeg gjorde sidst, med at gentage, at vestmotorvejen nu må gennemføres snarest muligt.

Axel Kristensen: Et lovforslag af væsentlig samme indhold som det foreliggende var til første behandling den 10. maj 1960; på spalte 5416 i Folketingstidende for 1959-60 findes referat af, hvad jeg på mit partis vegne dengang sagde om lovforslaget, og jeg kan henholde mig dertil. Vi tillægger en rigtig løsning af denne opgave en overordentlig stor betydning og tilsiger som dengang vor medvirken til en grundig behandling i udvalget.

Vi finder ikke den foreslåede måde at løse opgaven på god. Jeg vil gerne fremhæve, at det for Storkøbenhavn har været en mangel, at der ikke findes en overinstans, der kan løse fællesopgaver, og at der derfor ikke har fundet en virkelig planlægning af Storkøbenhavn sted. Når nu store områder inddrages i planlægningen, må det for alvor overvejes, om en overinstans for dette område kan skabes.

Gottschalk-Hansen: Det er i og for sig prisværdigt, at man fra lovgivningens side vil række en hjælpende hånd til de kommuner, der er beliggende langs Køge Bugt, for at udbygge dette område — sådan må jeg forstå boligministerens initiativ. Ingen er interesseret i en planløs eller tilfældig anlæggelse af disse arealer, men en forudsætning for mit partis medvirken er, at de interesserede kommuner er indforstået med den fremgangsmåde, lovforslaget anviser. Jeg vil derfor bede den højtærede boligminister bekræfte, at de i lovforslaget nævnte kommuner er hørt i sagen, og at de har givet tilslutning til den foreslåede løsning. Ministeren har tidligere besvaret dette bekræftende, men da det er et nyt folketing, synes jeg, det har sin betydning, at det også bliver bekendtgjort nu og her.

Jeg vil også gerne have oplyst, om dette nye princip med staten som byplanlægger — for det er et nyt princip — kan få konsekvenser, således at andre større byer som f. eks. Århus, Ålborg og Odense kan forvente, at staten vil foranstalte en byplanlægning i disse købstæders omegn.

Med hensyn til det udvalg, ministeren søger nedsat, finder jeg, at det får endog meget vidtrækkende beføjelser. Det kommer således til at varetage visse af de funktioner, som ellers er henlagt til de respektive kommunalbestyrelser, og hvad mere er, det

skal i henhold til lovforslagets § 3 fastsætte den tidsfølge, i hvilken området bør udbygges. Det er dog vist et af de spørgsmål, som må drøftes nærmere i et udvalg.

Det samme er for øvrigt tilfældet med lovforslagets § 5, hvorefter boligministeren får ret til med bevillingsmyndighedernes tilslutning at erhverve arealer i det planlagte område for senere, som det hedder, at kunne tilvejebringe et passende udbud af byggegrunde til rimelige priser. Også det vil jeg gerne se nærmere på. Det er dog et spørgsmål, om staten skal optræde som ejendomsmægler og således få afgørende indflydelse på, hvem der skal erhverve jord i det pågældende område. Man kan ikke uden videre overføre den af jordlovsudvalget anvendte praksis til byområder. Men alt det kan vi drøfte nærmere i det udvalg, der bliver nedsat.

Jeg skal med disse ord tilsige arbejdsvilje i det udvalg, der skal arbejde videre med sagen.

Grethe Philip: På det radikale venstres vegne kan jeg give tilsagn om en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag. Ved behandlingen af det tilsvarende lovforslag, som fremsattes i foråret, gav partiets daværende ordfører, fru Kirsten Gloerfelt-Tarp, på mit partis vegne tilslutning til statens medvirken til, at der bliver lagt planer for en hensigtsmæssig udvikling af Køge Bugt-området. Også jeg kan støtte tanken om, at det er overordentlig vigtigt i tide at udnytte mulighederne for at skabe en fornuftig bebyggelse i dette store område. Ikke mindst fra en familiepolitisk synsvinkel vil det være betydningsfuldt, at der fra starten kommer en rimelig fordeling af beboelses- og erhvervsområder, og at der sikres tilstrækkelige friluftsområder; der bl. a. vil give muligheder for sunde fritidsbeskæftigelser ved leg og sport.

Der er blandt store dele af den københavnske befolkning ønske om at flytte ud til friere boligforhold, og der vil fra midten af 1960'erne, når de store årgange begynder at stifte bo og sætte børn i verden, blive et stærkt øget behov for boliger, der er egnet for unge familier med småbørn. Skabes der gennem en S-bane og en vestmotorvej bedre trafikforhold, skulle Køge Bugt-området kunne imødekomme boligbehovet

[Grethe Philip.]

hos mange yngre mennesker, men det forudsætter en rationel planlægning på tværs af kommunegrænserne.

Derfor er det så vigtigt at sikre et samarbejde mellem de pågældende kommuner, og derfor finder jeg det også hensigtsmæssigt, at der bliver nedsat et udvalg med repræsentanter for kommunerne og for de statslige myndigheder for at tilvejebringe forslag til en dispositionsplan for hele området. Mit parti er ved mange lejligheder stærkt gået ind for nødvendigheden af samarbejde. Heller ikke på dette felt, hvor det gælder udbygning af det nye, store område, kan det være rimeligt, at en lille gruppe ud fra specialinteresser eller måske blot på grund af manglende viden skal kunne gå på tværs af hensynene til en helhedsløsning. Jeg går ud fra, at man så vidt muligt vil forhandle sig frem og søge ikke at gå den enkelte kommunes interesser for nær. En vis begrænsning i kommunernes selvbestemmelsesret kan vel ikke undgås, men jeg finder, at man på forhånd har sikret sig mod, at disse indgreb bliver urimeligt store, ved at der overalt er givet kommunerne medbestemmelsesret, ligesom byplannævnet skal give sin tilslutning ved en række afgørelser. Den mere detaljerede byplanlægning vil også stadig ligge ude hos den enkelte kommune.

Jeg forstår, at der i det tidligere nedsatte folketingsudvalg har fundet en supplerende orientering sted, og jeg regner med, at man yderligere i det udvalg, jeg forventer vil blive nedsat nu, vil lade lovforslaget blive gjort til genstand for en saglig behandling.

Herluf Rasmussen: Den højtærede boligminister har skriftligt fremsat forslag til lov om planlægning af Køge Bugt-området. Så vidt jeg kan se af Folketings Tidende og forstå af de ærede medlemmer, der har talt før mig, har lovforslaget tidligere været gjort til genstand for drøftelser her i tinget.

Lovforslaget virker i sit ydre uhyre beskedent, men jeg tror ikke, at man af den grund skal lade sig forlede til at tro, at lovforslaget ikke er betydningsfuldt. Det er min opfattelse, og den opfattelse deler jeg til fulde med mit parti, at lovforslaget indeholder så vigtige ting, at en meget indgående

drøftelse må finde sted i det udvalg, som jeg håber bliver nedsat efter første behandling, og jeg kan forsikre for, at mit parti med den største interesse og saglighed vil deltage i disse drøftelser. Den højtærede boligminister anbefaler lovforslaget til hurtig og velvillig behandling, og velvilje er som anført til stede fra vor side, men jeg tror, at man skal tage sig tid til at drøfte sagen i et langsigtet perspektiv.

Som tiderne har udviklet sig med den kolossale vækst i kravene om at skaffe egnede arealer til boliger, erhvervsvirksomheder, skoler, offentlige institutioner og meget mere, måtte et sådant forslag komme, og det viser også, at den høje regering er klar over, at problemet må løses ved en statslig indgriben på et meget tidligt tidspunkt.

Vi kan helt og fuldt gå ind for det offentliges indgriben, og jeg tænker her på statens indgriben, men vi vil også gerne præcisere i denne forbindelse, at vi ikke i almindelighed ønsker at beskære de enkelte kommuners ret til at klare deres egne sager. I den forbindelse må jeg måske understrege udtrykket „egne sager“, for her er der jo nemlig tale om en sag, hvor de kommunale interessesfærer udviskes til fordel for de almennyttige. I denne sag er det bydende nødvendigt med et organ, der svæver over vandene og kan træffe afgørelser. Dermed være ikke sagt, at man ikke i de enkelte tilfælde kan have samråd med kommunerne, men da det her drejer sig om at forberede vejen til etablering af et nyt, velordnet bysamfund, kan det kun ske gennem velordnede byplaner og efter en saglig, velfunderet etapeplan.

Det er nødvendigt at stille det spørgsmål: tilgodeser nu dette lovforslag på effektiv måde formålet? Dette spørgsmåls fremkomst får mig til måske mere indgående end vanligt ved første behandling af et lovforslag, der har været behandlet for, at kikke lidt på de enkelte paragraffer i lovforslaget.

Lovforslaget tilsigter at danne grundlaget for en planlægning af et område, der til sin tid skal rumme en bydannelse til nær ved 100 000 mennesker, med hvad dertil hører af boliger, arbejdspladser, bycentre o. s. v.

Er det nu ikke sådan, at dette i virkeligheden kun vil dække behovet for en kortere årrække? Nogle storkøbenhavnske byudvik-

[Herluf Rasmussen.]

lingsplaner skal fornys i 1962, andre i 1966, og så vidt jeg har forstået, er der bl. a. med henblik på disse fornyelser oprettet et særligt plankontor, egnsplansekretariatet for Storkøbenhavn, som arbejder med et forslag til en udbygning af hovedstaden for de næste 20-40 år.

Nogle kan måske med rette indvende, at der ikke i første omgang er grund til at tage munden for fuld; der kan måske anføres, at vi skal begynde forsigtigt, vinde erfaring o. s. v., men jeg tror, at man med lige så stor vægt kan sige, at det, der i dag gøres halvt, kan det blive meget vanskeligt at gøre helt i løbet af få år, og meget kan måske blive slået i stykker på den måde.

Udvalgets karakter er det nødvendigt at knytte nogle bemærkninger til. Dets primære formål er naturligvis at planlægge, men samtidig er der noget, der tyder på, hvis man ser på den foreslåede sammensætning, at man agter at tage et rimeligt hensyn til det kommunale selvstyre. Ingen skal tro, at vi er modstandere af det kommunale selvstyre, men i dette tilfælde står vi i den situation, at det slet ikke drejer sig om det, jeg før kaldte egne sager, men i virkeligheden om en sag om planlægning for en befolkning, som i planlægningsøjeblikket slet ikke bebor de pågældende områder, og planen vil medføre, at de hidtidige landkommuners struktur ændres totalt til storbykommuner eller snarere til dele af sådanne.

For mig at se synes der ikke at være tvivl om, at opgaven med at planlægge Køge Bugt-området er en statsopgave, så meget mere som man endnu ikke har formået at gennemføre en hovedstadsordning. Derfor må det blive statens opgave at udstikke hovedlinjerne i planen, at fastsætte tidspunktet for områdernes udbygning efter planen og i samarbejde med bestående eller nydannede lokale organer at drage omsorg for deres udførelse.

Den rigtige konklusion heraf må være, at udvalgets sammensætning og beføjelser må ændres, således at det har den fornødne myndighed til uden endeløse forhandlinger, der måske forbliver ørkesløse, at nå frem til et resultat. Må jeg endnu en gang i den forbindelse slå fast, at vejen til forhandling med lokale og andre statslige myndigheder må stå åben. Men ingen er vist blind

for — det kan ingen være — at snæversynede lokalinteresser kan virke hæmmende på en velgennemført planlægning.

Det er også magtpåliggende for mig i tilslutning hertil at pege på, at en planlægning uden at optage alle spørgsmål af betydning ikke alene for områdets udbygning, men også for dets forbindelse på en hensigtsmæssig måde med den bestående by kun vil være halv planlægning.

Vejenes linjeføring vil netop blive et problem, som vi også kommer til at beskæftige os med. Det vil være urealistisk at tro, at planlægningen af et stort område kan bringes til en heldig løsning, hvis man ikke samtidig meget nøje overvejer, om nu f. eks. vestmotorvejens linjeføring er den rigtige. I diskussionen om denne vitale vejstrækning linjeføring er det netop, at lokale, snæversynede interesser kan spille ind, og her er det nødvendigt med indgriben fra rette sted.

I spørgsmålet om vestmotorvejens linjeføring er det en kendt sag, at amtsvejinpektoratet har lagt sig fast på en bestemt linjeføring. Dette væsen mener f. eks., at vejens indførelse til København bør ske ad Engstrands Allé, hvor der ikke vil være mulighed for eventuelle senere udvidelser, uden at dette skal ske på bekostning af en udmærket boligmasse, mens egnsplansekretariatet foreslår, at motorvejen, idet man forventer en voldsom stigning i biltrafikken, placeres således, at der vil blive plads til udvidelser, og således at der også tages hensyn til de støjgener, der vil følge med, når vejen til sin tid bliver åben for den store gennemgående motortrafik. Egnplansekretariatet foreslår således motorvejen placeret uden for bebyggelserne, hvilket vil sige, at indførelsen til København bør ske ad en til formålet bygget dæmning, der skulle strække sig fra Hundige Strand langs kysten over Hvidovre ind i Københavns kommune. I den forbindelse er det værd at anføre, at sekretariatet er opmærksom på de krav, der fra bybefolkningens side med rette stilles til det offentlige for at få stillet egnede rekreative områder til rådighed. Ved den anførte linjeføring opnår man en kultivering af de sumpede strandområder, der netop er karakteristiske for den anførte kyststrækning fra Hundige til Hvidovre.

[Herluf Rasmussen.]

Det er kun et enkelt, men meget vigtigt af de spørgsmål, der vil rejse sig i forbindelse med planlægningen, og alle vil sikkert indrømme, at her er et organ, der kan skære igennem, påkrævet. Hvis jeg i samme forbindelse nævner fremtidens Øresundsbro og forbindelsen hermed, står problemet sikkert klart for de fleste.

Lovforslagets § 5 er uhyre vigtig, og det spørgsmål melder sig som en refleks: burde ministeren ikke have bemyndigelse til at bruge et beløb af en vis, ikke ubetydelig størrelse uden forelæggelse for de bevillende myndigheder? Paragraffen er efter vor opfattelse for enkel. Hvorfor kan man ikke udvide den til også at give mulighed for at erhverve jorden for at kunne øve kontrol med grundpriserne i det område, man agter at arbejde i? Dette rejser det langt videregående spørgsmål: om kontrol med jordpriserne i forbindelse med den planmæssige udvikling af vore byer ikke skal tages op i forbindelse med denne sag.

I de seneste år har der lydt konstante klager over grundprisernes højde. Fra mange sider er der talt med megen varme for, at der skulle gives den lille mand mulighed for for en rimelig pris at købe et areal, som han kunne bygge sit hus på. Jeg er ikke sikker på, at det, som anvises fra anden side, løser spørgsmålet. Jeg skal ikke komme nærmere ind på denne sag, men blot advare imod den falske opfattelse, som ikke er til gavn for den lille mand — og i øvrigt heller ikke for kommunerne — at man kan lade jorden blive gjort til genstand for den frie spekulation. Nej, det, der er brug for, og det, som i virkeligheden støtter den lille mand i hans tanker, er, at hele spørgsmålet om jordpriserne og retten til at spekulere og tjene tykt på og sjakre med Danmarks jord tages op til alvorlig overvejelse. Og mon ikke der skulle være gode muligheder for at få problemet løst? Ved behandlingen af forslag til lov om særlig indkomstskat m. v. udtalte det ærede medlem hr. Baunsgaard bl. a. — og jeg tror med megen alvor — følgende:

„Jeg tror, man bliver nødt til at behandle problemet omkring bygge- og grundpriserne med den fornødne alvor. De fantastiske prisstigninger på byggegrunde er formentlig højkonjunktorens

alleralvorligste fare, og spørgsmålet om byggeriets rette løsning er fremtidens største opgave.“

Samtidig vil jeg med formandens tilladelse citere et stykke af en artikel af professor Knud Illum, en af vore eksperter på det juridiske område vedrørende jord. Jeg tror, at man på baggrund af disse 2 citater med sikkerhed kan sige, at mange mennesker fra forskellige lejre ser på dette problem med den allerstørste alvor. Under overskriften „Frakendte grundejerne retten til bebyggelse“ skriver professor Knud Illum bl. a.:

„Det store pres på byggegrunde, der kan ventes i de kommende år, medfører endvidere, at plan og atter plan er påkrævet for at sikre en hensigtsmæssig udvikling.“

Han fortsætter:

„Den konsekvente løsning findes ikke i skattelovgivningen, men deri, at retten til ejendommenes bebyggelse frakendes grundejerne. Det er et radikalt indgreb at gøre, men det er den rationelle vej at gå.“

Der er således muligheder til stede for at løse spørgsmålet om jordpriserne. Vi har i mange år haft en grundstignings-skyldlov, hvis formål har været til det offentlige at inddrage grundværdistigningen. Denne lov — det må vi med beklagelse erkende — har ikke formået at forhindre prisstigninger eller med rene ord: den har altså ikke haft den virkning, man kunne ønske sig. Som det nu har udviklet sig, som det fremgår af de citerede indlæg, og som det formentlig også vil fremgå af drøftelserne i det udvalg, der bliver nedsat, tror jeg, tiden stunder til til gode drøftelser i udvalget om dette — må jeg sige det sådan — pikante emne, som måske kan komme til at skille vandene. Problemerne må og skal løses, og jeg advarer meget indtrængende mod at gå på akkord i denne sag. Når en ny by først ligger der, skal husene ligge i måske hundrede år, og vi har ikke råd til at ofre for mange penge på jordpriserne og dermed svække de investeringer, vi kan sætte i nybyggeriet.

Det vil altid være betydningsfuldt, at der bliver bygget gode byer, men det bliver måske endnu vigtigere i den kommende tid. Det foreliggende lovforslag må betragtes

[Herluf Rasmussen.]

som en fortsættelse af den tradition, der er nedlagt i dansk bybygning gennem byplanloven, byreguleringsloven og byggestøtte-lovgivningen. At den sidste — forhåbentlig midlertidigt — er blevet stærkt forringet, ændrer ikke, at vi har en sådan tradition.

Jeg vil ikke hævde — det er vist klart fremgået af mine bemærkninger, at det foreliggende lovforslag på fyldestgørende måde udfylder de mangler, der endnu er i vor lovgivning. Endnu mangler der en del i, at vi har nået, hvad jeg vil kalde en demokratisk eller folkelig bybygning; men jeg tilsiger — som jeg allerede har sagt — ministeren mit partis støtte til en saglig behandling af lovforslaget i et udvalg.

Rimstad: Det foreliggende lovforslag drejer sig om to adskilte ting, nemlig to adskilte bemyndigelser til den højtærede boligminister. Den første bemyndigelse gives i lovforslagets § 1 og § 2 og drejer sig om nedsættelse af et udvalg til at disponere Køge Bugt-området — som det tidligere medlem fru Kirsten Gloerfelt-Tarp på de radikales vegne udtrykte sig her i salen — disponere det på tværs af kommunegrænserne. Den anden bemyndigelse findes i lovforslagets § 5 og drejer sig om, at den højtærede boligminister på statens vegne skal kunne erhverve arealer i det af planlægningen omfattede område.

Det er i og for sig ikke for at kritisere detaljerne i denne bemyndigelseslovgivning — hvad der jo kunne være adskillige grunde til — at jeg nævner begge bemyndigelser så udførligt, men det er for på mit partis vegne at anke over, at vi her i folketinget er kommet så langt ud i en favorisering af hovedstaden på det øvrige lands bekostning, at vi endog er begyndt at samle små kommuner sammen til en større helhed og dernæst, med hovedstadens vel for øje, begyndt at administrere „på tværs af kommunegrænserne“, begyndt at ofre statens penge på denne lokale opgave, kort sagt begyndt at handle ud fra snævre københavnske interesser.

Ja men det er da nødvendigt, at vi ordner hovedstadens omegn, hvordan skal byen ellers kunne ekspandere? — kan jeg høre mange spørge. Hertil er kun at bemærke, at i dag er en ekspansion udeluk-

kende nødvendig, fordi man i mange år fuldt bevidst har indrettet og udbygget hovedstaden ud fra et centraliseringssynspunkt. Dette har været meget uklogt, dels fordi hovedstaden og hovedstadsområdet er dårligt egnet som centrum for vort samfund — forholdene med hensyn til kloakering og vandforsyning er således slette, og der er ingen dybde i de op til hovedstaden stødende arealer — men også fordi en centralisering af alle et lands ædlere funktioner i en by er afgjort uheldig og ganske unødvendig.

Derfor burde man i stedet for at have fremsat et lovforslag som dette, der kun er egnet til at grave grøfter mellem hovedstaden og det øvrige land, have lovgivet med en spredning af de i hovedstaden ophobede funktioner for øje. Det har aldeles ikke været nødvendigt at placere polyteknisk læreanstalt på Lundtoftesletten eller ved Kokkedal station; den kunne lige så godt have ligget ved Ålborg, ved Odense eller i Sønderjylland. Det har heller ikke været nødvendigt at samle næsten alt videnskabeligt hospitalsarbejde i hovedstaden, heller ikke at indrette f. eks. statsbanernes centraladministration dér. Danmark er ikke og bør ikke være København med omegn. Det bør være et land med en hovedstad af passende størrelse og betydning.

Vi kan ikke stemme for dette lovforslag, fordi det på samme måde som lovforslaget om udbygning af det storkøbenhavnske S-banenet tager alt for vidtgående hensyn til hovedstadsområdet og dets indbyggere på bekostning af det øvrige lands tarv.

Boligministeren (Carl P. Jensen): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for tilsagn om en velvillig behandling af lovforslaget i det kommende udvalg og for den tilslutning, jeg fik, bortset fra det ærede medlem hr. Rimstad, som jo heller ikke skal deltage i udvalgsarbejdet.

Lovforslagets fremsættelse er, som det allerede har været nævnt, en genfremsættelse af det lovforslag, vi havde til behandling i det høje ting i maj måned. Jeg skal derfor ikke gentage de bemærkninger, jeg dengang gjorde. Jeg skal i lighed med det ærede medlem hr. Axel Kristensen oplyse, at de findes i Folketingstidende sp. 5427-5431. Det ligger jo, som det er sagt, i sagens natur,

[Religministeren.]

at der her er tale om et problem, der trænger sig på, for ikke at sige, at det efterhånden har en hastekarakter.

Der er i dag rejst en række problemer, som jeg også var inde på i sidste folketingsår, og som jeg ikke skal komme nærmere ind på nu, fordi det, som det blev sagt af det ærede medlem hr. Hougaard, netop er det udvalg, vi gerne vil nedsætte, der skal beskæftige sig med alle de mange detailspørgsmål, der her kan blive tale om.

Det ærede medlem hr. Gottschalk-Hansen har anmodet mig om, som det ærede medlem sagde, på ny at bekræfte, at de interesserede kommuner var enige i lovforslagets princip, idet det ærede medlem bemærkede, at det havde jeg ganske vist bekræftet i fjor, men nu burde det gentages af hensyn til de nye medlemmer. Må jeg for en ordens skyld bemærke, at det fremgår af det, som jeg dengang sagde — det findes sp. 5430 — at lovforslaget inden fremsættelsen havde været drøftet med repræsentanter for Københavns amts og Gammel Roskilde amts sognerådsforeninger, og at der af disse repræsentanter blev givet tilslutning til forslaget princip om en helhedsplanlægning.

Det ærede medlem spurgte videre, om lovforslaget kunne få konsekvenser for andre kommuner. Det kan næppe besvares generelt, men må vel afhænge af, om man i andre områder af landet vil komme til at stå over for en tilsvarende udvikling som den, der må forudses inden for det område, vi her ønsker at lovgive om.

Jeg giver tilsagn om at medvirke til en saglig drøftelse vedrørende de problemer, der er rejst i dag, og de problemer, der i øvrigt indebæres i dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Hougaard: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 14. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om udbygning af det storkøbenhavnske S-banenet og om forarbejder for tunnelbaneanlæg i København og Frederiksberg.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om planlægning af Køge Bugt-området.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om de offentlige grønlandske kasser.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om sandflugtens bekæmpelse.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om udførsel af kød m. m.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om handel med foder- og gødningsstoffer samt grundforbedringsmidler.

Mødet hævet kl. 17⁵.

11. møde.

Onsdag den 14. december kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten har afgivet tillæggsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om udbygning af det store københavnske S-banenet og om forarbejder for tunnelbaneanlæg i København og Frederiksberg.

Valgt blev: *Lars M. Olsen, Lis Groes, Horn, Hougaard, Per Hækkerup, Erhard Jakobsen, Aage Knudsen, Edel Saunte, Else-Merete Ross, Axel Kristensen, Henry Christensen, Holmberg, Ib Thyregod, Gottschalck-Hansen, Haunstrup Clemmensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), og Arne Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om planlægning af Køge Bugt-området.

Valgt blev: *Hougaard, Lis Groes, Ove Hansen, Horn, Erhard Jakobsen, Lund Jensen, Kolbjørn, Lars M. Olsen, Grethe Philip, Axel Kristensen, Vagn Bro, Henry Christensen, Holmberg, Gottschalck-Hansen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Juul Madsen og Herluf Rasmussen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om de offentlige grønlandske kasser.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 326).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 127 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om sandflugtens bekæmpelse.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 129, fremsættelsen i tidenden sp. 38).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Evald Kristensen: Jeg vil gerne takke den højtærede landbrugsminister, fordi han på ny har fremsat forslag til lov om sandflugtens bekæmpelse.

I folketingsåret 1959-60 havde vi her i tinget et lignende forslag til behandling, nemlig forslag til klitlov, og jeg kan i det store og hele henvise til den tale, jeg holdt ved første behandling af klitlovsforslaget, og som står at læse i Folketingstidende 1959-60, sp. 3896, en tale, som venstres daværende ordfører karakteriserede som en lovsang. Jeg skal her undlade at gentage den lovsang, men nøjes med at takke den højtærede landbrugsminister, fordi han på en lang række områder har taget hensyn til de ønsker, som fremkom under den langvarige udvalgsbehandling sidste folketingsår.

Det er nu stærkt præciseret ved lovforslagets titel, at det er bekæmpelsen af sandflugten, som er det vigtigste formål med loven. Det er særlig det, jeg vil fremhæve til beroligelse for de mange sommerhusejere, som ved lovforslagets fremkomst i foråret udtalte store bekymringer for de arealer, de havde langs vestkysten. Ikke alene sommerhusejerne, men også en enkelt overklitfoged følte sig foranlediget til at udtale, at nu gik der panik i hele dette lovgivningsarbejde. Det, man som regel fra den side hæftede sig ved, var den nye revir-